

Vergaderjaar 2025–2026

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1445

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN
ECONOMISCHE ZAKEN EN VAN DE STAATSSECRETARIS VAN
BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 december 2025

De wereld staat aan de vooravond van een technologische revolutie. Artificiële intelligentie (AI) transformeert niet alleen onze economie en samenleving, maar vormt ook het toneel van een geopolitieke machtsstrijd die de internationale orde van de toekomst zal bepalen. In dit krachtenveld is het essentieel dat Nederland en de Europese Unie hun positie versterken en zich inzetten voor veilige, verantwoorde en democratisch verankerde AI.

Het kabinet biedt u hierbij de reactie aan op het advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) over «AI: technologie, macht en democratische waarden in het Nederlandse buitenlandbeleid». De AIV onderstreept de urgentie van een geïntegreerde internationale aanpak om de kansen van AI te benutten en de risico's te beheersen. Het kabinet onderschrijft deze analyse volledig en ontwikkelt daarom op dit moment een internationale AI strategie, zoals toegezegd in reactie op de motie Six Dijkstra c.s. van 14 mei 2024 (Kamerstuk 26 643, nr. 1160).

AI is niet alleen een technologische innovatie; het is een geopolitieke sleuteltechnologie die onze veiligheid, economie en waarden raakt. De race tussen de AI-grootmachten, de Verenigde Staten en China, illustreert hoe de technologie machtsverhoudingen in de wereld herdefinieert. Dit gaat gepaard met zeer grote investeringen met als doel als eerste een technologische doorbraak, bijvoorbeeld het stadium van *Artificial General Intelligence (AGI)*, te bereiken en AI-dominantie te behalen en vast te houden.

AI zal in vrijwel elke economische sector waarde toevoegen en onze arbeidsproductiviteit verhogen. Zo kan AI bijvoorbeeld bijdragen aan het ontwikkelen van nieuwe medicijnen, het optimaliseren van de logistiek en het persoonsgericht maken van het onderwijs. Ook kan het een rol spelen in het verminderen van administratie in de zorg, waardoor zorgmede-

werkers meer tijd hebben voor de steeds groter wordende groep ouderen. Voor niet alleen ons toekomstig verdienvermogen, maar ook het oplossen van maatschappelijke problemen, is het dan ook essentieel om AI goed in te bedden in onze economie en eigen hoogwaardige AI-capaciteiten te ontwikkelen.

Naast grote kansen kennen deze AI-ontwikkelingen ook significante risico's. Zo hebben de AIVD, MIVD en NCTV vastgesteld dat AI waarschijnlijk nagenoeg alle bestaande dreigingen tegen Nederland zal versterken¹. Nederland kan en moet hierin een strategische rol spelen, samen met Europese partners en andere gelijkgezinde landen.

Europa bevindt zich in een krachtenveld waarin de VS en China trachten landen te verbinden aan hun respectieve aanpak op AI. Afgelopen zomer hebben beide landen beleidsvisies uitgebracht met sterke internationale componenten². Het Amerikaanse AI-plan genaamd «Winning the Race» richt zich op versnelde innovatie onder meer door deregulering en het exporteren van Amerikaanse technologie. Voor Nederland en Europa biedt dit kansen voor samenwerking waar deze aansluit op onze strategische prioriteiten. China daarentegen heeft de afgelopen jaren fors ingezet op AI-toepassingen, onder andere via gecoördineerde industriepolitiek. AI zal wereldwijd een impact hebben op mensenrechten, de rechtstaat en democratische waarden. Het is daarom cruciaal dat Europa zich niet alleen positioneert als een serieuze speler met een sterk AI-ecosysteem, maar ook als een normatieve kracht die een aantrekkelijk alternatief biedt voor landen die zich willen ontwikkelen zonder afhankelijk te worden van autoritaire systemen.

De huidige internationale achterstand van Europa op AI-gebied vraagt om een ambitieuze strategie. Nederland kan hierin een sleutelrol spelen door zijn AI-capaciteiten te versterken, bij te dragen aan de versterking van de Europese positie en het opbouwen van strategische partnerschappen. Het kabinet ziet AI als een kans en een verantwoordelijkheid. Het is een kans om maatschappelijke problemen op te lossen, onze economische slagkracht te vergroten, onze defensie en veiligheid te versterken en onze sociaaleconomische vooruitgang te stimuleren. Maar het is ook een verantwoordelijkheid om te zorgen dat AI wordt ontwikkeld en toegepast op een manier die onze democratische rechtsstaat beschermt en onze waarden uitdraagt. Daarom wil het kabinet internationale partnerschappen verkennen om ons AI ecosysteem te helpen groeien, de internationale risico's van AI-ontwikkeling aan te pakken en de toeneemende machtsconcentratie bij een beperkt aantal technologiebedrijven tegen te gaan.

Het advies van de AIV biedt waardevolle inzichten die richtinggevend zijn voor de ontwikkeling van de internationale AI-strategie. Hieronder volgt de reactie op het advies aan de hand van de vijf aanbevelingen. In deze reactie wordt de huidige inzet op AI gedeeld per aanbeveling. De internationale AI strategie die in ontwikkeling is, biedt ruimte om deze inzet coherenter en strategischer in te richten en daarbij het ambitieniveau te bepalen.

Nederland moet vooruitkijken, kansen grijpen en risico's beheersen. Alleen zo blijven we een relevante en betrouwbare speler in een wereld waarin AI de spelregels herschrijft.

¹ Rapport: «Versterkte dreigingen in een wereld vol kunstmatige intelligentie. Een analyse van het effect van AI op de nationale veiligheid» van de AIVD, MIVD, NCTV. 10-12-2024

² «America's AI Action Plan: Winning the Race» (2025) van de Verenigde Staten en het «Global AI Governance Action Plan» (2025) van China

Aanbeveling 1: Houd vast aan bestaande regulering op Europees niveau (AI-verordening, DSA, DMA) en zorg dat deze regulering het beoogde effect heeft, namelijk het indammen van ongewenste praktijken en voorkomen van verdere machtsaccumulatie van Big Tech, maar stimuleer daarbij tegelijkertijd de eigen Europese industrie en het innovatievermogen van kleinere Europese start-ups en scale-ups.

Het kabinet onderschrijft deze aanbeveling en werkt op nationaal en EU-niveau aan effectieve, proportionele wetgeving die zowel een goed functionerende digitale markt waarborgt als verantwoorde innovatie en de concurrentiepositie versterkt.

Versterking van het Nederlandse en Europese AI-ecosysteem

Nederland en de EU stimuleren de snelheid die nodig is om te innoveren en wereldwijd concurrerend te blijven. In de Kamerbrief «Industriebeleid met focus»³ van 17 oktober jl. staan digitale diensten, met name AI, als één van de zes markten genoemd waarop versterking plaats gaat vinden. Het kabinet zet in op het versterken van het AI-ecosysteem voor bedrijven, onderzoekers en overheden, door toegang te faciliteren tot supercomputers, hoogwaardige kennis en data. Het kabinet zet in op het stimuleren van de Europese industrie en innovatieve start- en scale-ups. Zo wordt in Groningen een publiek gefinancierde AI-fabriek opgezet, die innovatieve bedrijven, onderzoekers en overheden ondersteunt bij het ontwikkelen en testen van AI-toepassingen.⁴ Dit initiatief, dat deel uitmaakt van het Europese *AI Continent Action Plan*, versterkt de digitale strategische autonomie van Europa. Daarnaast verkent het kabinet deelname aan het Europese AI-Gigafabriek-initiatief dat afhankelijkheid van niet-Europese aanbieders wil verminderen. Momenteel wordt ook ingezet op het ontwikkelen van verantwoorde AI-toepassingen met het bedrijfsleven en de wetenschap. Het kabinet beziet hoe deze initiatieven kunnen aansluiten op de Europese *AI Apply* strategie die in oktober jl. is uitgekomen.

Het kabinet gebruikt, zoals ook in het advies opgenomen, AI-waardeketenbenadering om sterke Nederlandse posities te identificeren, afhankelijkheden in kaart te brengen en gerichte investeringen te doen. Volgens het kabinet zijn randvoorwaarden voor gebruik en ontwikkeling van AI onontbeerlijk om kansen te verzilveren. Hierbij kan gedacht worden aan open en competitieve markten in alle lagen van de AI-waardeketen, maar ook aan regelingen om talent aan te trekken en het versterken van AI-competenties van de beroepsbevolking. Het kabinet zet in op heldere kaders en proportionele regulering die een positief effect hebben op innovatievermogen en verantwoorde AI.

Het kabinet onderschrijft de constatering van de AIV dat er in de EU meerdere zaken zijn die het ondernemersklimaat voor innovatieve AI-bedrijven negatief beïnvloeden, zoals een gefragmenteerde digitale interne markt en een onderontwikkelde Europese kapitaalmarkt, en moedigt de aandacht hiervoor vanuit de Europese Commissie actief aan.

Inzet op effectieve implementatie en toezicht

Het kabinet hecht belang aan een effectieve implementatie van EU-wetgeving die proportioneel is vormgegeven en heldere kaders biedt die zowel publieke waarden beschermen als de innovatie van verant-

³ Kamerstuk 29 826, nr. 277

⁴ Kamerbrief over honorering EU-financiering voor AI-fabriek in Groningen, Kamerstuk 26 643, nr. 1424

woorde AI stimuleren. Het kabinet besteedt daarom aandacht aan ondersteuning voor met name mkb en kleine organisaties die aan AI-regelgeving moeten voldoen. Voor de AI-verordening wordt toegankelijk en effectief toezicht ingericht en de Nederlandse *regulatory sandbox* biedt een laagdrempelige omgeving voor ondernemers en organisaties om vragen voor te leggen over hun product in relatie tot de AI-verordening. Tevens werkt Nederland onder andere via de *EU AI Board* aan het verduidelijken van wetgevende kaders de AI-verordening zonder de doelen van de wet aan te tasten.

In juli jl. is de *General Purpose AI Code of Practice* uitgebracht die tot doel heeft partijen die de meest geavanceerde modellen aanbieden op de Europese markt te laten voldoen aan eisen van de AI-verordening. Dat grote internationale AI-bedrijven (o.a. OpenAI, Google, Mistral) de Code of Practice hebben ondertekend, wijst op de normstellende potentie van Europese regelgeving i.e. het Brussels effect.

Ontwikkeling van AI talent en expertise

Het tekort aan digitaal talent maakt Nederland en Europa kwetsbaar en beperkt de innovatiekracht. Het ontwikkelen van een robuuste talentpijplijn die de gehele onderwijs- en arbeidsmarktketen bestrijkt, is daarom essentieel.

Via het onderwijs worden leerlingen op verantwoorde wijze geïntroduceerd tot technologieën als AI met programma's als Techkwadraat en de nieuwe kerndoelen digitale geletterdheid voor funderend onderwijs. Naast het vergroten van eigen talent is het aantrekken van hooggekwalificeerd internationaal talent een randvoorwaarde om de groeibehoeftes van de industrie te vervullen. De Europese Commissie heeft in oktober jl. de *AI in Science* strategie uitgebracht waarmee het de relatieve achterstanden wil inhalen en de EU wil positioneren als wereldleider in AI. Een nauwe koppeling tussen nationale instrumenten, zoals de Human Capital Agenda ICT, het Actieplan Groene en Digitale Banen, en Europese initiatieven kan versnippering tegengaan. Een gecoördineerde aanpak op nationaal en Europees niveau is cruciaal voor een ecosysteem waarin talent, kennis en innovatie grensoverschrijdend circuleren en slagkracht behouden blijft in een steeds competitievere digitale wereld.

Nederland en de EU internationaal positioneren

Waar Nederland in de afgelopen 10 jaar een voortrekkersrol heeft gepakt op de ontwikkeling van cyberdiplomatie, ligt er een kans om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van AI-diplomatie. De AIVD en RDI stellen dat AI ook op het gebied van cybersecurity een transformatieve impact zal hebben⁵. De weerslag hiervan is nog goeddeels onontgonnen terrein, maar het is helder dat deze technologie om een bredere aanpak vraagt dan enkel vanuit de cyberdiplomatie.

Momenteel wordt ingezet op het volgen van de groeiende geopolitieke rol van techbedrijven in de VS en China op AI om beter anticiperend beleid te ontwikkelen. Hoewel de eerste tekenen van het *Brussels effect* een stap in de goede richting zijn, valt ook het overheersende discours op over Europese wetgeving in het digitale domein, die innovatiebeperkend zou zijn en daarmee onaantrekkelijk voor AI-ondernemers. Het kabinet erkent dat er op dit moment diverse obstakels zijn die innovatie belemmeren binnen de EU, zoals een gefragmenteerde interne markt en tekort aan

⁵ Rapport: «Generatieve AI. Een transformatieve impact op cybersecurity.» Van de AIVD en RDI. 17-10-2024

digitaal talent, en zet zich in voor het verbeteren van het ondernemingsklimaat. Ook pleit het kabinet voor het vereenvoudigen van Europese wet- en regelgeving zonder dat dit ten koste gaat van het doel wat deze wet- en regelgeving beoogd te bereiken. De Europese Commissie heeft hiertoe inmiddels een aantal voorstellen gepubliceerd. Het kabinet is nog bezig met een appreciatie van deze voorstellen. Het kabinet steunt activiteiten in EU-verband om het Europese verhaal richting de buitenwereld te versterken, dat zich richt op investeringen in betrouwbare AI in plaats van op beperkende regulering. Hoewel er in de afgelopen maanden 3 EU strategieën op AI zijn uitgekomen, is het narratief richting de buitenwereld nog in ontwikkeling. Nederland kan dit helpen vormgeven.

Aanbeveling 2: Neem, mogelijk samen met enkele andere landen, de leiding over een kopgroep van Europese landen die een sterke Europese visie formuleert voor het opbouwen en aanbieden van alternatieve Europese strategische AI-capaciteit. Zorg dat deze visie in lijn is met het internationaal en Europees recht, met het Europese waardensysteem van democratie, rechtsstaat en grondrechten en die het publieke belang beter dient, en vergroot daarbij de samenwerking met in het bijzonder Frankrijk en Duitsland.

Het kabinet werkt aan het opbouwen en aanbieden van alternatieve Europese strategische AI-capaciteit waarmee ook kwetsbare afhankelijkheden worden afgebouwd. Hiervoor worden verschillende beleidsopties aangewend. Deze zijn onder te verdelen in stimulerende maatregelen, zoals de uitvoering van Groeifondsprogramma's en het versterken van de interne markt; beschermende maatregelen, als investeringstoetsen om ongewenste technologieoverdracht te voorkomen; en maatregelen tot het verdiepen van internationale samenwerking zoals door het aangaan van (digitale) handelsakkoorden. Vanuit het Groeifonds wordt er o.a. geïnvesteerd in kennisopbouw, opbouw eigen infrastructuur en het borgen van publieke waarden bij AI-inzet, bijvoorbeeld via programma's als AiNed, het Nationaal Onderwijslab AI en Npuls. Daarnaast is geïnvesteerd in beleidsinstrumenten zoals het Algoritmekader, het Algoritmeregister en de Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes. Nederland benadrukt het belang van normstelling en het beschermen van publieke waarden bij de toepassing van AI zoals uiteengezet in het rapport ter uitvoering aan de UNESCO Aanbeveling Ethiek en AI.⁶

Nederland heeft een innovatiepact gesloten met Duitsland (2021), Frankrijk (2023) en het Verenigd Koninkrijk (2025). Daarnaast heeft Nederland dit najaar met Duitsland, Frankrijk en Italië, een *European Digital Infrastructure Consortium* opgericht voor *Digital Commons*. Hiermee wordt een gezamenlijk loket ingericht voor financiering en ondersteuning van projecten binnen de EU gericht op het ontwikkelen en aanbieden van digitale gemeenschapsgoederen, met het versterken van digitale weerbaarheid en autonomie als prioriteit. Het kabinet ziet kansen voor Nederland om, in samenwerking met deze partners, een voortrekkersrol te pakken bij het formuleren van een sterke Europese visie op alternatieve AI-capaciteit. Ook in Benelux-verband vindt samenwerking plaats via een expertgroep over thema's als verantwoorde toepassing van AI bij de overheid.

Naast Europese partners verkent Nederland samenwerking met strategische partners buiten de EU, zoals het Verenigd Koninkrijk, Canada, Zuid-Korea of Japan, om alternatieve AI-capaciteit te ontwikkelen.

⁶ Zie het volledige rapport: The Netherlands: artificial intelligence readiness assessment report – UNESCO Digital Library

Dergelijke internationale partners zijn in zowel politiek, veiligheid als economisch oogpunt interessant bij het ontwikkelen van een derde Europese weg. Samenwerking met de VS blijft ook essentieel op AI, zowel vanuit geopolitiek, economische en militair perspectief.

In de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie⁷ is AI een van de vijf Nederlandse prioriteitsgebieden. Het kabinet neemt een actieve rol in de ontwikkeling van AI-technologie op defensiegebied in Nederland, met als doel om sleutelposities te verwerven in internationale waardeketens. In internationaal onderzoek en ontwikkeling zal het kabinet op het gebied van AI meer samenwerken met partnerlanden, industrie en onderzoekers om deze ambitie te realiseren.

Het kabinet onderschrijft dat het inkoopbeleid van de overheid een belangrijk middel kan zijn om Europese alternatieven te bevorderen. Daarom kiest het kabinet er in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie voor minder afhankelijk te zijn van een klein aantal leveranciers, en de inkoopkracht van de Rijksoverheid te bundelen om strategische autonomie te versterken.⁸

Het mitigeren van risico's van strategische afhankelijkheden is een prioriteit voor het kabinet, waarmee gehoor wordt gegeven aan de oproep om kritieke afhankelijkheden van niet-Europese partners in kaart te brengen. Verschillende ministeries voeren hiertoe analyses uit naar risicovolle strategische afhankelijkheden⁹. Ook digitale waardeketens worden onder de loep genomen. Vanwege de gevoeligheid van de afhankelijkhedenanalyses wordt hierover beperkt gecommuniceerd. Ook op EU-niveau lopen vertrouwelijke analyses om het inzicht te vergroten in risicovolle strategische afhankelijkheden.

Aanbeveling 3: Maak consistentie in het huidige Nederlandse beleid zichtbaar. Formuleer een eenduidige en krachtige Nederlandse visie waarbij binnenlandse en buitenlandse activiteiten elkaar versterken, gericht op het promoten van AI-ontwikkelingen die de democratische rechtsstaat beschermen en waar mogelijk bevorderen. Neem daarmee de zes in dit advies geïdentificeerde beleidsinspanningen mee.

Nederland beschikt over een breed scala aan beleidsdocumenten waaronder het Strategisch Actieplan voor AI¹⁰, de overheidsbrede visie generatieve AI¹¹, de Nationale Technologiestrategie¹², de Strategie Digitale Economie¹³ en de Nederlandse digitaliseringsstrategie¹⁴. Hieruit blijkt een coherente visie gericht op het promoten van verantwoorde AI-ontwikkelingen, het versterken van de rechtstaat en democratie en ons concurrentievermogen. De internationale AI-strategie, die momenteel wordt ontwikkeld, zal deze nationale ambities versterken in een internationale context.

Het kabinet erkent het belang van een geïntegreerde aanpak en werkt aan het versterken van AI-expertise binnen alle betrokken departementen. Initiatieven zoals de ontwikkeling van een AI-competentiecentrum en

⁷ Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025–2029, bijlage bij Kamerstuk 31 125, nr. 134

⁸ De Nederlandse Digitaliseringsstrategie, bijlage bij Kamerstuk 26 643, nr. 1366

⁹ Zie ook betreffende voortgangsbrief, Kamerstuk 30 821, nr. 244

¹⁰ Kamerstukken 26 643 en 32 761, nr. 640;

¹¹ Overheidsbrede visie Generatieve AI, bijlage bij Kamerstuk 26 643, nr. 1125

¹² De Nationale Technologiestrategie, bijlage bij Kamerstuk 33 009, nr. 140

¹³ Strategie Digitale Economie, bijlage bij Kamerstuk 26 643, nr. 941

¹⁴ De Nederlandse Digitaliseringsstrategie, bijlage bij Kamerstuk 26 643, nr. 1366

interdepartementale werkgroepen dragen bij aan een slagvaardige overheid die kan inspelen op de snelle ontwikkelingen in AI.

Aanbeveling 4: Pak een voortrekkersrol op een aantal bestaande internationale initiatieven zoals genoemd in dit advies, niet alleen op het niveau van de EU, maar ook bij de Raad van Europa, de OESO, de VN en andere multilaterale organisaties en fora. Focus daarbij op de herkenbaarheid, transparantie, veiligheid, inclusiviteit en verantwoording van AI en op het elimineren van de meest schadelijke vormen van AI. Stimuleer positieve best practices van AI-toepassingen die juist versterkend werken voor de democratie, rechtsstaat en de grondrechten.

Nederland heeft een sterke traditie in internationale normstelling en in de inzet op verantwoord gebruik van AI resultaten geboekt. Zo was Nederland in 2024 voorzitter van de *Freedom Online Coalition* waarmee recent een verklaring is uitgebracht door Nederland over AI en mensenrechten¹⁵. Landen worden hierin opgeroepen de principes van het Kaderverdrag van de Raad van Europa over AI en mensenrechten, democratie en de rechtstaat te steunen.

Het Kaderverdrag van de Raad van Europa over Artificiële Intelligentie (AI) en mensenrechten, democratie en de rechtstaat is de eerste juridisch bindende internationale overeenkomst die verdragsstaten verplicht maatregelen te nemen die mensenrechten, democratie en de rechtsstaat beschermen tegen de huidige en toekomstige risico's van AI. Dit verdrag is volledig verenigbaar met de Europese AI-verordening waarin de mens en zijn rechten centraal staan. Het sluit ook aan bij het doel van de Europese Unie om mensenrechten wereldwijd te promoten. Nederland zet zich ervoor in dat zoveel mogelijk landen zich aansluiten bij dit verdrag om deze internationale principes universeel te maken. Tevens test Nederland als een van de eerste landen het verdrag uit met de *Human Rights, Democracy and the Rule of Law (HUDERIA) assessment of AI systems*.

Behalve via dit wettelijk instrument, levert de Raad van Europa ook andere, niet-bindende bijdragen op het gebied van AI, democratie en rechtsstaat die complementair zijn aan initiatieven van de Europese Unie. In november 2023 nam de Raad bijvoorbeeld richtlijnen aan voor de verantwoorde implementatie van AI in de journalistiek. Nederland is actief in de werkgroep over de impact van generatieve AI op de vrijheid van meningsuiting.

Nederland nam actief deel aan de ontwikkeling van de UNESCO Aanbeveling Ethiek en AI die in 2021 werd vastgesteld door de 193 lidstaten. Nederland was het eerste Europese land dat het Readiness Assessment (RAM) Report uitvoerde om het Nederlandse AI-beleid te doorlichten op basis van deze principes. Nederland is vergevorderd als het gaat om de ethische ontwikkeling en inzet van AI-middelen en presteert goed in verschillende internationale indexen, zoals de eerste plaats in de *Global Index on Responsible AI 2024*. Het rapport bevat ook aanbevelingen zoals op het gebied van investeringen en talent. Curaçao was de eerste *Small Development Island State* die de RAM voltooide, waarmee het Koninkrijk een pionier is in dit normstellende proces.

Nederland is koploper in het internationaal agenderen van verantwoord gebruik van AI in het militaire domein. Zo was Nederland initiatiefnemer van de *Responsible Artificial Intelligence in the Military Domain* (REAM)

¹⁵ <https://freedomonlinecoalition.com/joint-statement-on-ai-and-human-rights-2025/>

top in 2023 en co-host van de editie in 2024. Dit is een wereldwijde, multistakeholder conferentie die zich richt op het vaststellen van normen en richtlijnen voor ethisch en verantwoord gebruik van AI in het militaire domein. Nederland initieerde de eerste VN resolutie op AI in het militaire domein die met een grote meerderheid werd aangenomen in 2024 en een opvolgende resolutie in 2025, waarmee het bijdroeg aan de ontwikkeling van universele kaders in dit domein. Nederland is tevens voorzitter van de Verenigde Naties» (VN) *Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems* (GGE LAWS). Deze groep bestudeert hoe het internationaal recht van toepassing is op autonome wapensystemen en of nieuwe juridische kaders gewenst zijn. Nederland draagt daarnaast bij aan initiatieven op het gebied van militaire AI binnen de NAVO en het door de Verenigde Staten geleide *Partnership for Defence*. Via deze samenwerkingsverbanden wordt kennis uitgewisseld en beleidscohesie gestimuleerd. Nederland zoekt de samenwerking met partners om aandacht te vragen voor normatieve vraagstukken op het gebied van de inzet van AI in het militaire domein. Uiteenlopende belangen van diverse geopolitieke actoren maken dat het maken van afspraken uitdagend is. Tegelijkertijd is brede steun zichtbaar voor initiatieven waarin Nederland een actieve rol speelt, bijvoorbeeld in het kader van de Verenigde Naties. Over de voortgang van deze initiatieven wordt uw Kamer separaat geïnformeerd. Dit gebeurt in het volle besef dat deze inzet gericht is op de lange termijn. Het perspectief op internationale normstelling hierop is beperkt vanwege uiteenlopende belangen van diverse geopolitieke actoren, die zich aan hogergenoemde inzet weinig gelegen laten.

Het kabinet heeft een bijdrage geleverd aan het werk van het VN Hoge Adviesorgaan voor AI, waar vanuit Nederland Marietje Schaake (co-rapporteur) en Virginia Dignum zitting in namen. Nederland organiseerde één van de verdiepingssessie voor de leden van het expertpanel rond het thema AI, democratie, mensenrechten en de rechtstaat. In september 2024 werd het VN rapport uitgebracht «Governing AI for Humanity» met een reeks aanbevelingen voor de inrichting van internationaal bestuur op AI. Deze aanbevelingen zijn deels overgenomen door VN-lidstaten, via het *Global Digital Compact*, waarin is besloten een internationaal wetenschappelijk panel voor AI en een mondiale dialoog op AI komend jaar op te richten.

Nederland is ook betrokken bij het Global Partnership on AI (GPAI), een samenwerkingsverband van 44 landen dat is ontstaan vanuit de G7 en dat is geïntegreerd met de Working Party on AI Governance (AIGO) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Deze twee fora spelen een belangrijke rol in het bevorderen van de implementatie van OESO standaarden, kennis delen en tools ontwikkelen. Deze werkzaamheden stimuleren de ontwikkeling van *evidence-based* beleid en faciliteren de internationale dialoog rondom een breed scala aan vraagstukken op AI.

Het stimuleren van private investeringen in de fundamentele bouwstenen van digitale technologieën is essentieel. In de ministeriële verklaring van de D9+ van 27 maart jl., wordt opgeroepen tot een strategische en integrale Europese aanpak waarin bedrijven, investeerders, onderzoekers en gelijkgestemde internationale partners samenwerken. Het kabinet onderstreept dat Europees technologisch leiderschap versterkt kan worden door in zetten op interoperabiliteit, standaardisatie en een sterker innovatie-ecosysteem. De internationale AI-strategie biedt gelegenheid om keuzes te maken op welke internationale initiatieven Nederland in de toekomst een voortrekkersrol wil (blijven) pakken.

Aanbeveling 5: Versterk en verdiep samenwerkingen met gelijkgezinde partners in het mondiale Zuiden rondom het thema van AI-soevereiniteit en AI-eigenheid, gericht op het beschermen van democratie, rechtsstaat en mensenrechten.

Nederland zet zich actief in voor samenwerking met het mondiale Zuiden op het gebied van AI, democratie, rechtsstaat en mensenrechten. Via initiatieven zoals de *Freedom Online Coalition* draagt Nederland bij aan het versterken van digitale rechten wereldwijd. Daarnaast ondersteunt Nederland het *Global Network Initiative* met een project dat onderzoekt hoe EU-wetgeving rondom digitalisering en AI toepasbaar kan zijn in het mondiale Zuiden.

Nederland werkt samen met partners uit het mondiale Zuiden bij de internationale AI toppen-reeks. Nederland nam op bewindspersonen-niveau deel aan de *AI Safety Summit* (november 2023, Bletchley Park) en de *AI Action Summit* (februari 2025, Parijs). De Nederlandse wetenschapper Haroon Sheikh speelt een prominente rol in het expertpanel dat na de eerste top is opgericht en dat AI-veiligheidsrapporten publiceert om internationaal begrip van AI-risico's te vergroten. Deelname aan de volgende *AI Impact Summit* (februari 2026, New Delhi, India) wordt momenteel overwogen.

Tijdens het recente UNESCO Global Forum werd een mondiaal netwerk voor toezichthoudende instanties gelanceerd, met ondersteuning van de Nederlandse Autoriteit voor Digitale Infrastructuur (RDI). Dit netwerk richt zich op kennisdeling en capaciteitsopbouw om AI-beleid effectief te implementeren. Nederland blijft inzetten op ethiek en AI. Zo is er een Nederlandse *case study* opgenomen in een *Toolkit* over AI en ongelijkheid die UNESCO ontwikkelde voor het Zuid-Afrikaanse voorzitterschap van de G20 in 2025. Nederlandse beleidsinstrumenten bieden inspiratie voor andere landen, waaronder veel in het mondiale Zuiden.

Hoewel deze activiteiten een solide basis vormen, is verdere uitwerking nodig om een structurelere en ambitieuzere samenwerking met het mondiale Zuiden op AI-thema's te realiseren. Nederland kan bijvoorbeeld een rol spelen binnen de *Global Gateway*-strategie van de EU, die gericht is op het stimuleren van slimme, schone en veilige verbindingen in de digitale sector via gezamenlijke investeringen.

Afsluitend

Het advies van de AIV toont de complexiteit en urgentie van de uitdagingen die AI stelt aan onze economie, democratische rechtsstaat en de positie van Nederland in het internationale krachtenveld. Het kabinet herkent de geschetste problematiek en heeft, zoals hierboven uiteengezet, reeds verschillende stappen ondernomen op het gebied van internationaal bestuur van AI, internationale samenwerking en het versterken van onze economische positie.

De inzichten en observaties uit dit advies vormen een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van de internationale AI-strategie. Het uitgangspunt blijft daarbij dat technologische innovatie niet losstaat van de bescherming van menselijke waardigheid, democratie en rechtsstaat.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel

De Minister van Economische Zaken,
V.P.G. Karremans

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
E. van Marum